

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pro Calendario Gregoriano Disputatio Apologetica

**Busaeus, Johannes
Roest, Petrus**

Mogvntiæ, Anno 1585

Responsio. Pontificem Romanum iure potuisse sub Excommunicationis
pœna mandare obseruationem noui Calendarij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43749

adeo necessaria, ut subcommunicationis poena mandetur omnibus in toto orbe Christiano, ut malint incurrere indignationem Dei omnipotentis & Apostolorum Petri & Pauli. ergo &c.

RESPONSIO.

Pontificem Romanum iure potuisse sub Excommunicationis poena mandare observationem noui Calendarij.

CLXVI. De quibus Ceremonijs intelligendus sit B. Augustinus, & quousque ac quatenus earum quaedam sint liberae & adia-phorae satis diximus. Gregorius verò XIII. sapientissimus mitissimusque Pontifex neque sine ratione iustissima, neque sine diuinarum scripturarum, totiusque antiquitatis exemplis mandatum de obseruando Calendario cum poena Excommunicationis edidit (Quanquam non tam omnibus in toto orbe Christiano quam certis potius, ut Typographis, & ijs, qui ad officium diuinum recitandum tenentur sub poena excommunicationis nominatim mandarit) Quare iniquissimè hic aduersarius optimum virum tantum non transformare conatur in Draconem leges sanguine scribentem, in lupum ululantem, & leonem infernalem in *Tbes. 62. 63. bulla sua rugientem.*

CLXVII. Ratio est manifestissima. Nemo enim inficiari potest, non minus Ecclesiasticum Magistratum sine vlla suspitione Tyrannidis, legem ferre posse sub poena excommunicationis, quae inter spirituales poenas est grauisima: quam policitus Magistratus possit legem ferre sub poena capitis, quae grauisima est inter corporales, si utrobiusque causa sit grauius & iusta. Cum ergo Princeps Ecclesiastici magistratus Gregorius iustissimam, grauiissimamque causam habuerit, & restituendi, & sub poena Excommunicationis promulgandi Calendarij, quam quae foisti nafuti in Pontificio decreto tyrannidem olfacere potuerunt?

CLXVIII. Dices, Quae fuerit illa grauisima causa? De multis vna haec palmaris est: scilicet ut vniuersus orbis Christianus, in vna eademque formula Calendarij & ratione temporum, Diuinis officijs in Ecclesia peragendis, negotijs ciuilibus in Repub.

G iij tractan-

tractandis, vti haecenus, summa pace & tranquillitate consentiret. Quam causam qui negat esse grauissimam nã ille non intelligit, quanta confusio, perturbatioque omnium rerum fuisset, si aliqua, quod Deus clementissimus auertit, inter Catholicos dissensio oborta fuisset nec sapientissimus Pontifex Calendarium hoc seculo promulgare attentasset, nisi planè persuasum habuisset Principes, respublicasque Catholicas omnes haud grauate decreto suo, vti factum est, obrempaturas.

CLXIX. De protestantium Ecclesijs, quæ matrem Ecclesiarum non agnoscunt, non admodum fuit anxius & sollicitus, quibus nec mandauit promulgationem Calendarij, nec poenam excommunicationis, qui suo ipsorum iudicio iam excommunicati erant, intendit, si non parerent. Quare si quæ in eorum Ecclesijs incidere, confusiones, bella, seditiones, earum non Pontifex sed ipsimet, qui toti orbi in re adiphora, vtilissimaque consentire noluerunt, auctores sunt, & architecti.

CLXX. Consensum autem illum necessarium, ne quidem à Catholicis comòdè sperari potuisse, nisi appositione anathematis pondus aliquod decreto Pontificio accessisset, obscurum non est. Nam hac mandandi formula & plebæis, idiotisque facile persuasum est, sanctionem rei esse grauissimæ, quam sine crimine violare non liceat; & eruditis, ac rerum Mathematicarum gnaris (qui in tanta ingeniorum, opinionumque de ratione corrigendi Calendarij varietate, vel rationem à Pontifice propositam non approbassent, vel Principibus auctores fuissent, ne illam acceptarent) omnis porrò disputandi occasio amputata est.

CLXXI. Et quidem iustissimè amputata est, quia post tot editos Mathematicorum commentarios, post quæ sitas celeberrimarum Academiarum sententias, post auditas doctissimorum hominum disputationes, post tot Catholicorum, & sectariorum quoque quorundam, qui hanc rationem corrigendi collaudarunt, consensum, aliquis tandem esse debuit omnium disputationum finis: Quem finem facere nemo faciliùs potuit, quam supremus, vt confitetur ipse Lutherus in libro de concilijs ab Heerbrando citatus, Magilstratus; Pontifex scilicet Romanus, summus omnium controuersiarum Ecclesiasticarum arbiter

biter & iudex. *Perpulchrum quidem hoc, inquit, & factu nequaquam
esset difficile, si manum operi supremus ille Magistratus admoueret: quan-
do quidem omnia Astronomorum diligentia ita elaborauerit, ut prater edi-
ctum & mandatum nihil deesse videatur.*

CLXXII. Conferamus idem factum cum exemplis scriptu-
rarum. Adam primus parens noster ob pomi gustatum, rem ex *Gen. 3.*
se adiaphoram & leuem, è Paradyso exterminatus est. Ionathas
paternum de ieiunio edictum per ignorantiam transgressus,
morti addictus est: Ananias & Saphira, quod de pretio agri frau- *1. Reg. 14.*
dassent, vno B. Petri Apostoli verbo, tanquam fulmine icti ex-
spirarunt. Paulus formicarium Corinthium Sathanæ traditum. *Act. 5.*
è cætu fidelium exturbauit, ne modicum fermentum totam
massam corrumpere. Potest ergo & horum successor Ecclesiæ *1. Cor. 5.*
Princeps, anathemate Ecclesiastico ferire, qui in re quantumuis
in speciem leui, & adiaphora grauiorum malorum existunt au-
ctores & publicarum vtriusque status politici & Ecclesiastici tur-
barum, confusionum, seditionum.

CLXXIII. Cum ergo è Catholicis aliqui eo ipso, quod Ca-
lendarium restitutum, si libera eius à Pontifice obseruatio om-
nibus relicta fuisset, recipere nolissent, potuerint maximarum
calamitatum istarum esse auctores, potuit sapiens Pontifex pro-
cellam ex promulgatione sua probabiliter impendentem confi-
lio auertere, & excommunicationis pœnam comminari ijs, qui
Calendarium recipere detrectarent, hoc est, qui ex sua parte cau-
sam darent futuris perturbationibus. Quod enim nolle recipere
Calendarium sit seditioni causam dare, certissimus apud Vinde-
licos probauit euentus.

CLXXIV. Iam quoq; à Pontificio decreto stant illustria ex-
emp'ia venerandæ antiquitatis. Multa enim reperimus anathe-
mata fulminata deritibus, quos isti omnes volunt liberos esse, &
adiaphoros. E multis pauca decerpã. Moguntina Gangrensisq;
venerabilissimę synodi excommunicarunt omnes, q sine necessitate ie-
iunia

C. 9.

iunia ab Ecclesia præscripta soluissent. Concilij Toletani octauis Patres, eos, qui diebus quadragesimæ etiam carniū præsumpserunt attentare, pronunciarunt non solum eos resurrectionis Dominicæ, verum etiam ab eiusdem diei sancta communione alienos.

Can. 1.

CLXXV. Canon Apostolicus septimus deponi iubet Episcopum, Presbyterum, Diaconum, qui cum Iudæis Pascha celebrasset. Synodus verò Antiochena etiam Excommunicationis sententiam in eos protulit, qui decreto Nicæno de Paschate non paruissent. Et ante Nicænam synodum B. Victor Romanus Pontifex Asiaticas Ecclesias, quæ decima quarta Luna cum Iudæis Christianum Pascha celebrandum esse, contempto ipsius decreto contendebant, à communione Ecclesiastica separauit. Constat autem eandem fere de Calendario nunc, uti fateatur Disputator Tubingensis, ac olim fuit de Paschate, esse quæstionum, cum Calendarium ideo restitutum sit, quemadmodum habet in literis suis Gregorius XIII. ut rectam Paschalis festi celebrationem iuxta S. Patrum, ac veterum Romanorum Pontificum, præsertim Pij Victoris, nec non Concilij Nicæni, & aliorum sanctiones haberemus.

2hes. 29. 30. 31.
32. 34. 35. 176.
177. 178. 180.
182.
Luth. in c. 4.
ad Gal.

CLXXVI. Verum hic Heerbrandus plus æquo laxatis perturbationum habenis cum Luthero suo & Magdeburgicis Centurionibus acerbissimè bacchatur in sanctissimum, antiquissimumque Pontificem Victorem: quem semel, iterum, tertio non veretur appellare *superbum*: in quo spiritus Antichristi autem suum exercuerit ingenium, cuniculosque egerit, per quos monarchiam & primatum in Ecclesia affectaret. Qui hostili animo, iniuste, tyrannice, propter rem leuiusculam, nec tanti momenti totam damnauerit & excommunicauerit Ecclesiam Orientalem. Quem maior decuerit modestia & humanitas, maiori etiam sapientia præditum esse oportuerit, quam ut propter adiaphoron ceberet turbaret Christianum.

CLXXVII. At potius maior decebat Doctorem rem Euangelicam stipendiatorum alumnorum præfectum modestia & humanitas in eos Pontifices, qui primo seculo Apostolorum temporibus proximi Romæ vixerunt, quos alias pro veris & germanis Christi vicarijs, Petrique successoribus ipsi venditare solent.

Maiori

CLXXVIII. Maiori quoque sapientia præditum esse oportuerat, quam ut virum sanctum, & in catalogum Martyrum, ut eius Lutherus hic fatetur, *relatum*, & pro cuius sententia cum traditione Apostolica tot stabant Ecclesiæ, pugnabant synodi orbe toto, appellare superbum, & reum affectati primatus in Ecclesiam, quasi primatum Romani Pontifices aliunde, quam à Christo accepissent. *in lib. de Conc.*

CLXXIX. Nam ne totam huc disputationem de Primatu Romano arcessamus, ex hac ipsa Victoriana historia perspicue demonstrari potest, Victorem tum pro Principe vel Monarcha Ecclesiæ habitum fuisse, id quæ tantum Irenæo, alijsque quibusdam displicuisse, quod autoritate sua abuti videretur, hoc est, sine causa graui & iusta à corpore Christi tot refecaret Ecclesias.

CLXXX. Nemo enim in tanto Præsulorum numero, qui vel partes Victorianas in synodis tuebantur, vel Asiaticis fauebant Ecclesijs, fuit, qui ei autoritatem anathemate coercendi immorigeras Ecclesias detraxerit. Nemo communionem eum Ecclesiasticam interdixit; nemo decretum eius rescindere, vel abrogare ausus fuit. Nemo denique quicquam ei mandauit, vel prohibuit: sed omnes, ut inferiores superiorem rogarunt & obsecrarunt, ne per seueritatem nimiam autoritate sua abuteretur. Et exitus satis demonstraui, quantum pondus eius decretum apud omnes habuerit: scilicet, ut deinceps ferè omnes Ecclesiæ morem complexæ sint Romanum, & hæretici habiti, qui pertinaciter Asianis adhæsisserunt.

CLXXXI. *At hostili, inquit, animo, iniuste & Tyrannicè egit.* Cur quæso iniuste & tyrannicè? Nun quid temere, omni ordine iuris prætermisso, nullo quæsito consilio, mera animi impotentia tam duram sententiam protulit? Atqui Eusebius, vnde illi omnia sua in Victorem spicula depromunt, clarè scribit non Romæ tantum, sed toto ferè orbe innumeras de controuersia Paschatis synodos tum coactas fuisse, omnesque vno consensu, iudicioque ritum Asiaticorum explosisse. Romanum approbauisse. Cur igitur, inquam, iniuste egit? *Quia, inquit, damnauit ob rem leuiusculam & adiphoram nam liberum erat XIII. Luna, vel alio sequenti die celebrare. 2. quia ante Victoris tempora nulla erant de*

H

hoc rē-

hoc ritu certamina. 3. quia Polycrates Episcopus, Ephesus literis ad Victoris datus prolixè demonstrat ritum illum Asiaticum ab Apostolis Domini, Philippo & Ioanne Evangelista traditione continua acceptum fuisse. Irenæus verò cum Gallia Episcopis asperè & gravissimè eum obiurgavit, quod tot, tanta sçq; Ecclesias Dei, quæ morem sibi antiquitus traditum custodirent, rescasset. Hæc ille.

CLXXXII. Verum quemadmodum liber, & adiaphorus non fuerit etiam ante Victoris tempora ritus Paschatis copiosè ostendimus. Quod autem iste hunc ritum audet facere, leuisculum, vel ut loquitur Lutherus, leuiculum nec tanti momenti, id verò

In cap. 4. ad Gal.

CLXXXIII. Si enim leuiculum erat, cur Apostolica constitutione, loco & ordine mouetur, qui more Iudaico hoc festum celebraverit? Cur Pius I. alijq; Pontifices mandatum de eo ediderunt? cur pro hac leui quæstione seculo Victoris toto orbe tot coactæ sunt synodi? cur Polycrates, alijque Asia Episcopi ritum suum toto pene orbe reclamante tam tenaciter retinuerunt? Cur Oecumenicus totius Ecclesiæ conuentus apud Nicænam est habitus? Cur Patres in eo concilio, ipseque Cæsar Constantinus tam grauem fecerunt Paschatis quæstionem? Quid opus erat, ut Patres Alexandrinis, Constantinus verò omnibus congratularetur Ecclesijs quod omnes ritum Romanorum secuti fuerint? Quid necesse erat deinceps tam anxios esse quosdam Pontifices Innocentium, Leonem, Ambrosium, ne error aliquis in celebrando Paschate obreperet? Cur error, qui tempore Zozymi Papæ obreperat diuino miraculo, ut refert Paschasinus in epist. 63. Ad Leonem Magnum, est correctus? Cur tam grauius haec tenus questi sunt Astrologi, quod Pascha longius, vitio veteris Calendarij à suis sedibus recesserit?

Eusl. 3. de vita Const. c. 5. 16. 17. 18. Theod. l. 1. c. 10.

Gal. 2.

CLXXXIII. Apostolorum sæculo, circumcisio carnis, Iudaicus ciborum delectus, alijque ritus legis Mosaicæ morte & passione Christi antiquati, reserant leuiculæ & adiaphoræ: & tamen cum in delectu vnus è magnis Apostolis Petrus, imprudenti suo exemplo gentes cogeret Iudaizare, non dubitauit Paulus ei in faciem resistere, quia reprehensibilis erat. Cum vero

Gal.

Galatæ non exemplo tantum, sed doctrina etiam peruersa circumcissionem facere necessariam ad iustitiam & salutem æternam consequendam grauissimè & asperimè eos corripuit. O, inquit, *Insensati Galatæ. quis vos fascinauit non obedire veritati, ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est, in vobis Crucifixus?* Et autoritate Apostolica sententiam pronuntiauit. *Ece ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.* Et autores noui dogmatis pseudoapostolos non à corpore tantum Ecclesiæ abscindi, sed etiam è medio prorsus tolli optauit. *Vinam inquit, & abscindantur, qui vos conturbant.* Quin & anathema non modo in homines, verum etiam in Angelos, si sua doctrinæ repugnarent, initio huius epistolæ, vel bullæ Apostolicæ, fulminare non reformidauit. *Sed licet nos inquit, aut angelus de cælo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit.* Qua formula loquendi & priorem ad Corinthios, in qua multa de ritibus huiusmodi disputauerat, clausit, dicens. *Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, Maranatha.*

CLXXXV. Similiter fuerit sanè aliquando res leuiuscula & adiaphora, ritus Christiani Paschatis, quæ tamen semper grauissima fuit & sanctissima: sed postquam Asiatici ritum suum decima quarta luna cum Iudæis Pascha agendi fecerunt traditione Apostolica, legeq; Diuina necessarium, atq; decreto Pontificio contempto, ac consuetudine præcipuarum Ecclesiarum contraria deserta etiam in apertam hæresin degenerauerunt, (quæ in ipsam quoq; urbem Romam autore Blasto hæretico, vt habet Tertullianus, iam penetrauerat) Hoc inquam, tam graui vulnere accepto, nõ fuit profecto diutius expectandum Ecclesiæ totius medico Victori, sed mox spirituali Excommunicationis gladio membrum putridum à corpore Ecclesiæ ressecandum erat, ne perniciosum dogma, quod illi nomine Apostolicæ traditionis fecerant plausibile, ad plures serperet Ecclesias.

CLXXXVI. Quod autem Asiani nimio zelo patrij ritus defendendi in errorem hunc deflexerint, ex veterum scriptis planum est. Nam Patres quotquot olim Hæreticorum catalogos texuerunt, Theodoretus, Epiphanius, Philastrius, Augustinus

Damascenus, decima quarta Luna celebrantes Pascha, quos Græci Tessaresædecatitas, Latini Quarta decimanos appellarunt, inter hæreticos sub Victoris tempora numerarunt. Epiphanius certè refert Quartadecimanos Iudaicis fabulis addictos allegasse pro se illud legis. *Maldictus, qui non fecerit Pascha decima quarta die mensis.* Athanasius quoq; in epistola de synodis Arimini & Seleucia scribit Syros & Mesopotamianos claudicasse in festo Paschatis cum Iudæis celebrando. Theodoretus verò ait Quartadecimanos tempore Nicænæ synodi deposito errore suo in Ecclesiam reuertisse. Synodi quoque Palæstinæ Episcopi cum constituisent die Dominico secundum traditionem Apostolicam, teste Eusebio, Pascha celebrandum esse, hæc verba decreto, suo adiunxerunt. *Epistolæ nostræ exemplaria faciliè ad quamq; Ecclesiam mittantur, ne culpa illorum, qui temere & inconsultè suas ipsorum animas erroris prauitate inficiunt, in nos vlllo modo transferatur.*

Epip. her. 50.

Euseb. l. 5. c. 25.

Euseb. lib. 5. hist. c. 23.

CLXXXVII. Imo ipse Polycrates apud Eusebium eundem, in ea epistola, quàm ad Victorem & Ecclesiam Romanam scripsit, non obscure significat se in eadem erroris prauitate fuisse his verbis. *Isti omnes, inquit, diem Paschatis decimo quarto die Lunæ ex Euangelij præscripto obseruarunt nihil ab eo instituto ac more planè digressi, sed secundum regulam & normam fidei eam assidue tenuerunt. Atque ipse etiam Polycrates, qui inter hos omnes postremas sanè fero, ex maiorum meorum & cognatorum traditione, quorum libenter infisto vestigijs, illud ipsum perpetuo obseruo. Et rursus. His quæ nobis ad terrorem obijciuntur minimè conturbor. Mei enim maiores dixerunt, quia magis Deo, quàm hominibus obtemperandum. Sic ille.*

Euseb. lib. 5. hist. c. 24.

CLXXXVIII. Hunc igitur errorem Quartadecimanorum, quoniam in Gallijs longissimè ab Asia remotis B. Irenæus ignorauit, vt eius epistola ostendit, mirum videri non debet iusto asperiores ei visam fuisse Victoris sanctionem. Neque Irenæus in literis ex persona fratrum in Gallia ad Victorem datis, asperè & grauissimè, vti clamat Heerbrandus, sed memor nominis sui (ἐπιμαρτυρία enim pacis studiosum significat,) & Pontificiæ dignitatis, appositè & conuenienter, teste Eusebio, eum admonuit, vt pacis, concordia & caritatis diligentem rationem haberet.

CLXXXIX. Quod attinet ad traditionem à B. Ioanne Euan-

Euangelista & Philippo, qui vnus fuit è septem diaconis, acceptam, quam Polycrates cum suis Episcopis Quartadecimanis Victori obiecit, ea certiore, firmioreq; traditione à B. Petro & Paulo Apostolorum Principibus profecta, canoneq; Apostolico, & Diuina Hermæ visione confirmata refellitur. *Theod. her. fab. lib. 3. c. vlt* Certè Theodoreus disertè scribit eam, (vt alia multa difficillimis illis temporibus) ex Apocryphis quibusdam Actis natam & propagatam fuisse. Quanquam si dicamus eam pariter cum ritibus quibusdam Iudaicis tandem abrogandis permanuisse, non longè à veritate aberrabimus; non quo aut B. Ioannes, aut Philippus pro Christiano ritu eum morem Pascha celebrandi habuerint, sed quod exemplo Pauli, qui Iudæis factus tanquam Iudæus, & Timotheum circumcidit, & in Cenchris caput totondit, caerimoniam illam retinendam censuerit, donec, vt loquitur Augustinus, synagoga cum honore sepeliretur. Ita enim olim in synodo Anglicana, teste Beda, Agilbertus Episcopus per Vvilfridum presbyterum Scotis, qui cum Iudæis Luna Pascha celebrabant, eiusq; ritus autorem esse B. Ioannem Euangelistam dicitabant, respondit. *1. Cor. 9. Act. 16. 27. Beda lib. 3. hist. Angl. c. 25.*

CX C. Quantum opinor, sic depulsa est Disputatoris calumnia, nihil vt amplius veritati oblatrare possit. Veniamus nunc ad argumenta minorum gentium, quæ tametsi ex his quæ hæctenus dicta sunt, facile dissolui possint, tamen quia forte apud alumnos Wirtembergicos, quibus Herbrandus præest, pondus aliquod obtinuerunt, prætermittenda non sunt.

VI. PROBATIO TVBING.

CXCI. *Instituere & ordinare, inquit, ad iaphoran non penes vnum est Episcopum, Pastorem, vel Doctorem Ecclesiæ, sed penes totam Ecclesiam, quæ mater est familias, & ius hoc habet. Sicut & Apostolus non solum excommunicare vult Corinthium in castuosum, sed cum Ecclesia, non igitur potuit solus Episcopus Romanus corrigendum, publicandumq; suscipere Calendarium.* *the. 38. 41. 92. 94. 1. Cor. 5.*

CXCII. Respondeo hac argumentatione, etiam si sana & sacra Theologiæ consentanea esset, non euerti factum Romani Pontificis, nam & tota Ecclesia in synodo Oecumenica Tridentina,